

Lieta Nr.11270029611

SKK-248/2015

L Ē M U M S

Rīgā 2015.gada 17.jūnijā

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnese A.Poļakova

tiesnesis V.Čiževskis

tiesnese A.Nusberga

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurores I.Radkevičas kasācijas protestu par Kurzemes apgabaltiesas 2015.gada 2.februāra spriedumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Kuldīgas rajona tiesas 2014.gada 24.novembra spriedumu

/J.G./, /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 296.pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar naudas sodu četru minimālo mēnešalgu jeb 1280 *euro* apmērā.

Nospriests, ka /J.G./ jāsamaksā naudas sods līdz 2015.gada 24.martam, maksājot 320 *euro* mēnesī.

Ar Kuldīgas rajona tiesas 2014.gada 24.novembra spriedumu /J.G./ atzīts par vainīgu un sodīts par tiesas sprieduma tīšu neizpildīšanu.

Noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos pirmās instances tiesas konstatētos apstākļos.

/J.G./, būdams sabiedrības ar ierobežotu atbildību /Nosaukums A/ (turpmāk SIA /Nosaukums A/) valdes priekšsēdētājs no 2008.gada 22.decembra ar tiesībām pārstāvēt SIA /Nosaukums A/ atsevišķi, zināja, ka 2010.gada 20.septembrī likumīgā spēkā stājies Kurzemes apgabaltiesas 2010.gada 22.marta spriedums civillietā Nr.C19033708, ar kuru SIA /Nosaukums A/ uzlikts pienākums izdarīt ierakstu SIA /Nosaukums A/ dalībnieku reģistrā sakarā ar 2007.gada 16.novembra 5058 kapitāla daļu pirkuma līgumu starp pārdevēju /A.V./ un pircēju /V.K./, parakstīt dalībnieku reģistru atbilstoši Komerclikuma prasībām un iesniegt Komercreģistra iestādē.

/J.G./ tīši, apzinoties, ka viņam kā amatpersonai - juridiskās personas vadītājam - ir pienākums izpildīt tiesas spriedumu, līdz 2012.gada 8.jūnijam neizdarīja ierakstu SIA /Nosaukums A/ dalībnieku reģistrā, neparakstīja dalībnieku reģistru atbilstoši Komerclikuma prasībām un neiesniedza Komercreģistra iestādē.

Tādējādi /J.G./ pārkāpa Komerclikuma 187.panta sestās daļas prasības, saskaņā ar kurām par izmaiņām sabiedrības dalībnieku reģistra ierakstos valde iesniedz komercreģistra iestādei precizētu dalībnieku reģistra eksemplāru, kā arī tīši neizpildīja Kurzemes apgabaltiesas 2010.gada 22.marta spriedumu civillietā Nr.C19033708.

Pirmās instances tiesa šādas apsūdzētā /J.G./ darbības kvalificējusi pēc Krimināllikuma 296.panta.

Ar Kurzemes apgabaltiesas 2015.gada 2.februāra spriedumu, iztiesājot krimināllietu apelācijas kārtībā sakarā ar Kuldīgas rajona prokuratūras prokurora G.Mežiņa apelācijas protestu un apsūdzētā /J.G./ apelācijas sūdzību, Kuldīgas rajona tiesas 2014.gada 24.novembra spriedums atcelts.

/J.G./ atzīts par nevainīgu Krimināllikuma 296.pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un attaisnots.

Par Kurzemes apgabaltiesas 2015.gada 2.februāra spriedumu Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurore I.Radkeviča iesniegusi kasācijas protestu, kurā lūdz atcelt Kurzemes apgabaltiesas 2015.gada 2.februāra spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas protesta iesniedzēja uzskata, ka apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 511., 512.panta otrās daļas un 564.panta ceturtās daļas pārkāpumus, tādēļ apelācijas instances tiesas spriedums ir nepamatots, prettiesisks un atceļams.

Pamatojot savu viedokli, prokurore norāda, ka apelācijas instances tiesa atzinusi par pierādītām apsūdzētajam /J.G./ inkriminētās faktiskās darbības, bet secinājusi, ka apsūdzētā nodarījumā nav Krimināllikuma 296.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva, jo nav konstatēta noziedzīgā nodarījuma subjektīvā puse. Atzinumu par inkriminētā noziedzīgā nodarījuma subjektīvās puses neesamību apelācijas instances tiesa pamatojusi ar apsūdzētā /J.G./ liecībām, ka viņa ieskatā /V.K./ un /A.V./ darījums, kura rezultātā /V.K./ kļuvis par SIA /Nosaukums A/ dalībnieku, ir nelikumīgs, tādēļ viņš – apsūdzētais /J.G./ – izmantojis likumā paredzētās iespējas un apstrīdējis šī darījuma likumību tiesā, kā arī vērsies ar sūdzībām citās tiesībsargājošās iestādēs.

Nepiekrītot apelācijas instances tiesas atzinumam par noziedzīgā nodarījuma subjektīvas puses neesamību apsūdzētā /J.G./ nodarījumā, prokurore norāda, ka apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka apsūdzētajam bija zināms un saprotams fakts, ka Kurzemes apgabaltiesas 2010.gada 22.marta spriedums, ar kuru SIA /Nosaukums A/ uzlikts pienākums izdarīt ierakstu SIA /Nosaukums A/ dalībnieku reģistrā, ir stājies spēkā 2010.gada 20.septembrī. Apsūdzētā/J.G./ darbības, vēršoties ar pieteikumiem un sūdzībām dažādās tiesībsargājošās iestādēs pēc 2010.gada 20.septembra, bija vērstas nevis uz Kurzemes apgabaltiesas 2010.gada 22.marta sprieduma apstrīdēšanu, bet uz /V.K./ un /A.V./ noslēgtā darījuma apstrīdēšanu. Atzīstot, ka Augstākās tiesas 2013.gada 10.oktobra lēmums ir pēdējais ar izpildāmā sprieduma apstrīdēšanu saistītais nolēmums, apelācijas instances tiesa nav vērtējusi faktu, ka Augstākās tiesas 2013.gada 10.oktobra lēmums ir pieņemts par citu tiesiskā strīda priekšmetu, proti, /V.K./ un /A.V./ noslēgto darījumu, nevis spriedumu, ar kuru SIA /Nosaukums A/ uzlikts pienākums reģistrēt izmaiņas tās dalībnieku reģistrā.

Prokurores ieskatā, apelācijas instances tiesa motīvu, kādēļ apsūdzētais /J.G./ nav pildījis Kurzemes apgabaltiesas 2010.gada 22.marta spriedumu civillietā Nr.C19033708, kļūdaini atzinusi par subjektīvās puses neesamības pazīmi. Motīvs ir tikai viena no subjektīvās puses sastāvdaļām, tādēļ tas nevar tikt atzīts par pietiekamu pamatu subjektīvās puses esamības vai neesamības konstatēšanai. Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka likums neparedz personai tiesības izvēlēties izpildīt vai neizpildīt spēkā stājušos tiesas spriedumu, un savu atzinumu par noziedzīgā nodarījuma sastāva subjektīvās puses neesamību apsūdzētā /J.G./ nodarījumā nav pamatojusi ar likuma normām, kas attaisnotu apsūdzētā prettiesisku rīcību, nepildot tiesas spriedumu.

Prokurore uzskata, ka iepriekš norādītais pārkāpums atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, jo tas novedis pie nepamatotas un nelikumīgas apsūdzētā /J.G./ attaisnošanas viņam celtajā apsūdzībā.

Augstākā tiesa atzīst, ka Kurzemes apgabaltiesas 2015.gada 2.februāra spriedums ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Apelācijas instances tiesa ir atzinusi par pierādītu, ka ar Kurzemes apgabaltiesas 2010.gada 22.marta spriedumu, kas stājies spēkā 2010.gada 20.septembrī, SIA /Nosaukums A/ valdei tika uzlikts pienākums izdarīt ierakstu SIA /Nosaukums A/ dalībnieku reģistrā sakarā ar 2007.gada 16.novembra kapitāla daļu pirkuma līgumu starp pārdevēju /A.V./ un pircēju /V.K./, parakstīt dalībnieku reģistru atbilstoši Komerclikuma noteikumiem un iesniegt Komercreģistra iestādē. Minētie pienākumi kā SIA /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētājam ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi bija jāpilda apsūdzētajam /J.G./.

Apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka apsūdzētais /J.G./ ar Kurzemes apgabaltiesas 2010.gada 22.marta spriedumu uzliktos pienākumus nav pildījis, jo uzskatījis, ka uzlikto pienākumu pamatā ir pretlikumīgi noslēgts pārdevējas /A.V./ un pircēja /V.K./ līgums. Apstrīdot /A.V./ un /V.K./ noslēgtā SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu pirkuma līguma likumību, apsūdzētais /J.G./, izmantojot likumā paredzētās tiesības, ir vērsies vairākās tiesībsargājošās institūcijās, tostarp iesniedzis prasību tiesā. Ne tiesa, ne citas tiesībsargājošās institūcijas nav atzinušas iepriekš norādīto kapitāla daļu pirkuma līgumu par prettiesisku. Pēdējais nolēmums saistībā ar minētā līguma tiesiskuma apstrīdēšanu – Augstākās tiesas Senāta lēmums – ir pieņemts 2013.gada 10.oktobrī.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka apsūdzētā /J.G./ nodarījumā nav Krimināllikuma 296.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva subjektīvās puses, jo apsūdzētais Kurzemes apgabaltiesas 2010.gada 22.marta spriedumu nav pildījis būdams pārliecināts par kapitāla daļu pirkuma līguma prettiesiskumu un līdz 2013.gada 10.oktobrim ir veicis aktīvas un tiesiskas darbības minētā līguma tiesiskuma apstrīdēšanai. Savukārt apsūdzība par Kurzemes apgabaltiesas 2010.gada 22.marta sprieduma nepildīšanu pēc 2013.gada 10.oktobra apsūdzētajam /J.G./ nav uzrādīta.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 511.panta otrajai daļai tiesas nolēmumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Kriminālprocesa likuma 512.panta otrā daļa noteic, ka tiesa spriedumu pamato ar pierādījumiem, kuri pārbaudīti tiesas sēdē, un rakstveida pierādījumiem un dokumentiem, kuri norādīti lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai, vai ar pierādījumiem, kurus saskaņā ar šā likuma 125.panta noteikumiem nav nepieciešams pārbaudīt.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 561.panta pirmās daļas nosacījumiem lieta apelācijas instances tiesas sēdē iztiesājama kārtībā, kāda noteikta krimināllietu iztiesāšanai pirmās instances tiesā, izņemot šā likuma 53.nodaļā noteikto.

Tas nozīmē, ka apelācijas instances tiesa pārbauda un novērtē lietā iegūtos pierādījumus. Tikai tad, ja šo darbību rezultātā nonāk pie atzinuma, ka pirmās instances tiesa ir pareizi novērtējusi lietā iegūtos un pārbaudītos pierādījumus, un tiesas atzinumi pamatoti ar novērtētajiem pierādījumiem, tā var neatkārtot pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus.

Kriminālprocesa likuma 564.pantā noteikts apelācijas instances tiesas nolēmuma saturs. Saskaņā ar šā panta ceturto daļu nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot krimināllietu, minētās procesuālo tiesību normas nav ievērojusi.

Augstākā tiesa atzīst par pamatotu kasācijas protestā ietverto norādi, ka apelācijas instances tiesa, izdarot atzinumu par subjektīvās puses neesamību apsūdzētā /J.G./ nodarījumā, nav izvērtējusi faktu, ka Kurzemes apgabaltiesas 2010.gada 22.marta spriedums, ar kuru SIA /Nosaukums A/ uzlikts pienākums izdarīt ierakstu SIA /Nosaukums A/ dalībnieku reģistrā sakarā ar 2007.gada 16.novembra kapitāla daļu pirkuma līgumu starp pārdevēju /A.V./ un pircēju /V.K./, parakstīt dalībnieku reģistru atbilstoši Komerclikuma noteikumiem un iesniegt Komercreģistra iestādē, ir stājies spēkā 2010.gada 20.septembrī, savukārt /J.G./ turpmākās darbības – prasības pieteikuma iesniegšana tiesā un vēršanās ar pieteikumiem citās tiesībsargājošās iestādēs – ir bijušas saistītas nevis ar minētā sprieduma izpildi, bet citu tiesisku jautājumu – SIA /Nosaukums A/ kapitāla daļu pirkuma līguma tiesiskuma apstrīdēšanu.

Pamatota ir arī kasācijas protestā ietvertā norāde, ka, izdarot atzinumu par subjektīvās puses neesamību /J.G./ nodarījumā, apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi tikai apsūdzētā rīcības motīvu, bet nav izvērtējusi citas subjektīvās puses pazīmes.

Augstākā tiesa atzīst, ka, neizvērtējot minētos apstākļus, apelācijas instances tiesa ir izdarījusi nepamatotu atzinumu par subjektīvās puses neesamību apsūdzētā /J.G./ nodarījumā.

Krimināltiesību teorijā izdala šādas noziedzīga nodarījuma subjektīvās puses pazīmes: vainu nodoma vai neuzmanības formā, motīvu un mērķi (nolūku) *(sk. Uldis Krastiņš. Noziedzīga nodarījuma sastāvs un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 128.lpp.)*.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka vaina ir personas psihiskā attieksme nodoma vai neuzmanības formā pret viņas izdarīto prettiesisko darbību vai bezdarbību un ar to saistītajām kaitīgajām sekām. Nodoms vai neuzmanība kā vainas forma ir ikviena noziedzīga nodarījuma pazīme, bet motīvam, mērķim vai emocijām noziedzīga nodarījuma kvalifikācijas procesā nozīme ir tikai tādā gadījumā, ja tās minētas attiecīgā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmju skaitā *(sk. Uldis Krastiņš. Noziedzīga nodarījuma sastāvs un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 132.lpp.)*.

Apsūdzētajam/J.G./ uzrādīta apsūdzība par tiesas sprieduma tīšu neizpildīšanu.

Neizpildīšana nozīmē, ka tiesas spriedums vai lēmums bez likumīga pamata netiek nodots izpildīšanai vai kad tas nonācis pie adresāta, netiek izpildīts. [..] Nodarījuma, kas izpaužas kā tiesas sprieduma vai lēmuma neizpildīšana, subjekts ir persona, kurai uzlikts pienākums to izpildīt. [..] Subjektīvā attieksme pret nodarījumu ir tiešs nodoms, jo vainīgais apzinās savas darbības kaitīgumu un apzināti (tīši) nepilda vai kavē izpildīt tiesas spriedumu vai nolēmumu *(sk. U.Krastiņš, V.Liholaja, A.Niedre. Krimināllikuma zinātniski praktiskais komentārs. Sevišķā daļa. 3.grāmata. Zinātniskais redaktors U.Krastiņš – Rīgā: Firma „AFS", 2007, 378.-379.lpp.)*.

Noziedzīgs nodarījums atzīstams par izdarītu ar tiešu nodomu, ja persona, kas to izdarījusi, ir paredzējusi nodarījuma sekas un vēlējusies to iestāšanos.

Apelācijas instances tiesa, izdarot atzinumu par noziedzīga nodarījuma subjektīvās puses neesamību apsūdzētā /J.G./ nodarījumā, nav izvērtējusi viņa psihisko attieksmi pret noziedzīgā nodarījuma objektīvajām pazīmēm.

Minētos Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas, 512.panta un 564.panta ceturtās daļas pārkāpumus Augstākā tiesa atzīst par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kuru dēļ apelācijas instances tiesas spriedums atceļams un

krimināllieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Apsūdzētajam/J.G./ drošības līdzeklis kriminālprocesā nav piemērots. Augstākā tiesa atzīst, ka drošības līdzekļa piemērošanai šajā kriminālprocesa stadijā nav tiesiska pamata.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, Augstākā tiesa

n o l ē m a

Atcelt Kurzemes apgabaltiesas 2015.gada 2.februāra spriedumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese A.Poļakova

Tiesnesis V.Čiževskis

Tiesnese A.Nusberga